

**МОНІТОРИНГ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕХАНІЗМ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Алексеевко-Лемовська Людмила Владиславівна

кандидат педагогічних наук, доцент,

Управління Державної служби якості освіти у Київській області

64178171@gmail.com

Махонько Микита Русланович

головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування,

моніторингу та позапланового контролю закладів освіти

Управління Державної служби якості освіти у Київській області

nicke2@ukr.net

Аналіз стану і динамічного розвитку освітніх систем дозволяє стверджувати, що сучасний етап є епохою глобального реформування освіти на світовому рівні. Якість освіти і рівень сформованості професіоналізму педагогів є соціальними критеріями стану та результативності процесу освіти, відповідності потребам сучасного суспільства. У сучасному світі змінюється соціальна роль закладу освіти, розширюється коло особистої відповідальності кожного учасника освітнього процесу

Нова масштабна реформа середньої освіти в Україні має на меті створити систему якісної освіти, що включає такі складові, як: внутрішня система забезпечення якості в закладах освіти; система зовнішнього забезпечення якості освіти; система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти [5]. Серед інструментів, процедур та заходів забезпечення і підвищення якості освіти нормативні документи визначають моніторинг якості освіти.

Науковці розглядають моніторинг як механізм контролю й відстеження якості освіти, постійне спостереження за освітнім процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату або першочерговим пропозиціям, що дозволяє виявити тенденції розвитку системи освіти.

У словникових джерелах знаходимо визначення моніторингу як процесу регулярного збирання та аналізу кількісних та якісних даних за попередньо визначеними показниками (*monitoring*) з метою сприяння вчасному виробленню рішень, забезпечення підзвітності та створення основи для навчання в рамках освітнього процесу. Здійснення моніторингу дозволяє акумулювати необхідну для оцінювання інформацію [1].

Зазначимо, що у світовій освітній практиці накопичено багатий досвід моніторингових досліджень за різними показниками якості освіти (TIMSS, CIVIC, PISA), які здійснюють авторитетні міжнародні організації та центри.

С. Подмазін визначає моніторинг діяльності закладів освіти як вироблення певних актуальних знань (отримання оперативної інформації) про стан системи (середовища), у якій відбуваються зміни, для подальшого перекладу цих знань на мову управлінських рішень [4]. О. Майоров розглядає його як засіб забезпечення сфери управління будь-якими видами діяльності за допомогою отримання своєчасної та якісної інформації [3].

Із врахуванням загальних положень використання моніторингових досліджень, Г. Єльнікова виділяє державний (відстеження розвитку освіти на всій території України); регіональний (відстеження розвитку освіти на території області, міста, району); локальний (відстеження в межах закладу освіти) рівні управління загальною освітою [2].

З метою з'ясування ситуації щодо забезпечення прозорості та інформаційної відкритості закладів загальної середньої освіти, що набуває особливої актуальності в умовах реформи «Нова українська школа», Державною службою якості освіти України та її територіальними органами було розпочато вивчення загальнодоступних ресурсів закладів загальної середньої освіти на державному рівні [7].

При цьому наголошується, що дане вивчення не є заходом державного нагляду (контролю), оскільки діяльність органів контролю, пов'язана зі збором інформації про масові явища та процеси, що відбуваються у певній сфері, не вважається заходами

державного нагляду (контролю) [6].

Управлінням Державної служби якості освіти у Київській області було проведено дослідження щодо забезпечення прозорості та інформаційної відкритості закладів загальної середньої освіти на регіональному рівні. Опрацьовано веб-сайти 370 закладів загальної середньої освіти (або їх засновників), тобто вивченням було охоплено 48,05% шкіл Київської області.

Результати вивчення засвідчили ряд проблем, що потребують невідкладного вирішення. Зокрема, найбільше занепокоєння викликав той факт, що значна частина закладів загальної середньої освіти не мають власних веб-сайтів. Визначено, що веб-сайти відсутні в 35 (9,4%) шкіл із 370, з них комунальної форми власності 15 закладів, 10 – приватної.

Під час вивчення веб-сайтів було виявлено, що в 291 (78,6%) ЗЗСО відсутня будь-яка інформація щодо ліцензій на провадження освітньої діяльності, що може вказувати також на неналежне виконання органами ліцензування в сфері загальної середньої освіти своїх повноважень, при цьому 91 (24,5%) шкіл не надають відкритий доступ до інформації про свій кадровий склад та 254 (68,6%) – наявність вакантних посад, що не сприяє вирішенню проблеми забезпечення шкіл якісними педагогічними кадрами.

Також особливої уваги слід приділити питанню, щодо порядку подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу в закладі освіти, інформацію не оприлюднили 248 (67,02%) ЗЗСО, а план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу в школі – 185 (50%).

Наразі відкритим залишається питання про відсутність на веб-сайтах шкіл інформації щодо освітніх програм – 177 (47,8%); мови освітнього процесу 232 (62,7%); закріплену за школою територію обслуговування – 196 (52,9%); дані стосовно фактичної чисельності учнів – 177 (47,8%), правила прийому на навчання – 219 (59%).

Враховуючи, що формування відкритих й загальнодоступних ресурсів з інформацією про свою діяльність й надання доступу до такої інформації на власних вебсайтах (у разі їх відсутності – на вебсайтах засновників) передбачено статтею 30

Закону України «Про освіту» [5], визначено рекомендації керівникам закладів загальної середньої освіти щодо виконання вимог законодавства:

1. Удосконалити, або створити (у разі відсутності) сайти закладів загальної середньої освіти із врахуванням вимог щодо відкритості й загальнодоступності, відкритим доступом до інформації та документів, передбачених статтею 30 Закону України «Про освіту».
2. Для поліпшення ситуації на веб-сайті закладів загальної середньої освіти передбачити спеціальний розділ «Прозорість/Прозорість та інформаційна відкритість», в якому розмістити нормативно-правові документи (статут, ліцензії, інформацію про засновників, інші правові документи та інформацію відповідно переліку).
3. За рішенням педагогічної ради (ради закладу освіти) та/або наказами керівника закладу освіти на сайті розміщувати додаткову інформацію, яка забезпечить прозорість діяльності закладу освіти.
4. Крім визначеної законодавством інформації, на сайті ЗЗСО рекомендовано розмістити: Стратегію розвитку закладу освіти, Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти та Положення про академічну доброчесність.
5. Функціонування сайту може здійснюватися на підставі розробленого у закладі освіти Положення про сайт закладу освіти, який затверджується наказом директора. До Положення про сайт закладу освіти за рішенням педагогічної ради (ради закладу освіти) можуть вноситися зміни.
6. Закладам загальної середньої освіти проводити обговорення та консультації з усіма учасниками освітнього процесу (педагогами, батьками чи особами, які їх замінюють) щодо функціонування сайту, зокрема щодо поваги до прав людини в цифровому просторі й ризиків поширення персональної інформації.
7. Адресу сайту (доменне ім'я) й хостинг зазначити у наказі керівника закладу загальної середньої освіти.

8. Передбачити, що організація функціонування сайту покладається на керівника закладу освіти, а інформаційну та програмно-технічну підтримку сайту здійснюють відповідальні особи – адміністратор та/або редактор сайту, які мають виключне право на розміщення інформації на сайті та її редагування.

9. Дизайн сайту формувати в межах наявних можливостей із врахуванням відповідності цілям, завданням, структурі, змісту офіційного сайту та критеріям технологічності й функціональності.

10. Оновлювати інформацію на сайті не рідше одного разу на місяць.

Отже, результати проведеного дослідження свідчать про необхідність продовження роботи щодо забезпечення прозорості та інформаційної відкритості закладів загальної середньої освіти, проведення систематичної цілеспрямованої роботи для розбудови системи якісної освіти як результату взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу та освітнім середовищем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глосарій термінів з моніторингу та оцінювання. / Горошко А., Нарчинська Т., Озимок І., Тарнай В.– Київ: Українська асоціація оцінювання, 2014 – 32 с.
2. Єльнікова Г. В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні : моногр. / Г.В. Єльнікова. – К. : ДАККО, 1999. – 303 с.
3. Майоров А. Н. Мониторинг и проблемы информационного обеспечения управления образованием / А.Н. Майоров // Школьные технологии. – 1999. – № 1 – 2. – С. 58 – 60.
4. Подмазін С.І. Особистісно орієнтований моніторинг діяльності закладів освіти / С.І. Подмазін // Директор школи. – 2002. – № 33 (225). – С. 8.
5. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https : //zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19).
6. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». Режим дост.: [https : //zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16).
7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http ://sqe.gov.ua/index.php/uk-ua/](http://sqe.gov.ua/index.php/uk-ua/).